



Olle Rimfors trixar och gör volter i Storlien år 1932, med lös häll, låga läderpjäxor och skidor utan stålkanter.

Olle Rimfors

– Svenska utförsåkningens fader

Allting startade för 76 år sedan. Innan dess kunde ingen glida ned för ett snöbeklätt berg på ett säkert sätt. Detta är en berättelse hur Olle Rimfors tog utförsåkningens till Sverige.

Text: Fabian Rimfors Foto: Per-Olow Andersson, Hans Malmberg

Söndagen den 28 januari 1934. Ett lugn råder i hela S:t Anton. Ingen skidskola har öppnat på vilodagen i utförsåkningens Mekka, men uppe i den knädjupa nysnön i S:t Christoph råder febril aktivitet. Två svenskar och en italiensk dam i yllekjol är i full färd med att skriva ett avgörande kapitel i svensk skidhistoria – kapitlet om *utförsåkning*.

I Sverige hade man tills nu kallat det för utförslöpning och åkt i en ställning som mer påminner om när man sitter på dass eller är på väg mot blåkulla. Med stavarna mellan darrande ben som en handbroms och stabiliserande roder var man glad bara man tog sig ner helskinnad för minsta lilla kulle. Men nu skulle det bli ändring. De två svenskarna befann sig därför hos skidfantomen Hannes Schneider i världens främsta skidskola nere i de österrikiska Alperna. De var där för att hämta hem skidtekniken som skulle få svenskarna att börja åka utför, utan att behöva göra bort sig.

– You're running like devils! utbrister Frau von Glasersfeld, den 46-åriga damen i yllekjol, rutig skjorta och slipover, när hon ser de båda svenskarna i backen. Frau von G:s specialitet är lös snö och branta backar och i dag har hon alltså tagit med sig utförspionjärerna Olle Rimfors och Sigge Bergman upp på västsidan av Galzig för lite extraträning i det fjäderlätta pudret. Dagen till ära har Olle nya feta Sandströmskidor, 100 mm breda för att bära i den djupa lössnön.

Efter en lite trevande start med några plogsvängar susar nu Olle och Sigge fram som "smådjävlar" skjutna ur hin häles kanoner och klämmer stämkristianior så snön ryker åt både höger och vänster. Det råder ingen tvivel. Stämkristianian enligt Schneider och Arlbergskolan funkar perfekt, och hade de tidigare haft några miss-tankar mot arlbergarnas teorier är de nu helt bortblästa. De båda svenskarna är "omvända" – konverterade till Arlbergskolan.

"Som uppvärmning deltog Olle och Sigge i Parsenn-Derbyt i Davos, ett 17 km långt störtlopp med 2 026 fallhöjdsmeter."



Igloo 1935. Olle Rimfors gör en stoppsladd ramför fotograf Åke Dahlqvist under inspelningen av filmen Igloo i Riksgränsen.



Åreskutan 1921. Olle Rimfors (höger) och hans svåger John Björnson tar en paus på väg mot toppen på Åreskutan.



OS i St Moritz 1948. Olle är nu lagledare och tränare för det svenska alpina landslaget. Foto: Per-Olow Andersson

Olle Rimfors (1896-1994)

- 1896 Olle föds på Fagerlid ovanför byn Vretstorp i Närke
- 1900 På julafton får Olle sina första skidor - norska telemarkskidor
- 1934 Släpper bestsellerboken På skidor i Alperna tillsammans med Sigge Bergman
- 1934 Skapar Sveriges första slalomskida - modell Kapten Rimfors med ståkanter
- 1935 Bildar Sveriges första slalomklubb - Skidfrämjandets slalomklubb
- 1935 Startar Sveriges första skidskola - Skidfrämjandets skidskola
- 1937 Arrangerar Sveriges första alpina SM
- 1937 Instiftar svensk skidlärarexamen
- 1948-58 Chef för alpina landslaget och Slalomkommittén (föregångaren till dagens Alpina Kommittén)
- 1957 Grundar Svenska skidlärarföreningen
- 1929-65 Överledare för fjällräddningen i Jämtland-Härjedalen
- 1950-66 Chef för skidskolorna i Sälen, Storlien, Hemavan och Riksgränsen
- 1994 Olle somnar in i Åre dagen innan olympiska elden släcks i Lillehammer



Konståkning i Storlien 1931. I begynnelsen kallade kritikerna slalom för "konståkning på skidor" och Olle (till vänster) och hans utforsfränder för "kringelåkare".

Denna insikt hade kunnat stanna där uppe i de österrikiska Alperna om det inte vore för Olle Rimfors. Han var en hängiven man. Oavsett om det gällde att övertyga omgivningen i fördelarna kring det svarta vinbärets fenomenala egenskaper eller att testa aerodynamiska störtloppställningar på sin Harley Davidson fanns det inga gränser för hans drivkraft. Framför allt inte när det rörde skidåkning. Då var Olle snarare besatt, skidåkning var hans liv. När han byggde sitt hus i Åre på 1930-talet valde han Ullän i skärningspunkten mellan Mullfjället, Renfjället och Åreskutan, med exakt 4,2 km från huset till vardera topp. I en tid före liftarnas bekvämligheter betydde det att han kunde klämma åtta åk från valfri topp en bra dag.

Efter hemkomsten från skidodysseen i Alperna missionerade Olle Rimfors landet runt för att lära svenskarna åka utför. När arbetsveckan på Östersunds fältjägerregemente var slut på lördagen klockan ett packade han sina skidor och betade entusiastiskt av ort efter ort där det fanns potential och intresse för att åka skidor utför. I hans spår växte det fram slalomklubbar och skidbackar från Edsbyn i söder till Tärnaby i norr. Bara i Jämtland och Härjedalen anlade han ett fyrtiotal. Sakta började en slalomfluga surra allt livligare i den svenska snön.

Resan till S:t Anton 1934 brukar räknas som startpunkten för svensk utförsåkning, men det började egentligen tio år tidigare. Det var nämligen då ett gäng kvinnliga gympalärare ville bli bättre skidåkare och därför ordnade en kurs i skidteknik i Storlien. Ledare

för kursen var Olles kamrat och kollega från regementet, Gunnar Dyhlén. Under kursen fick lärarinnorna smaka på såväl "stämlöpning" som telemark- och kristianiasvingar. Vid den här tidpunkten var Olle Rimfors en firad backhoppare och längdåkare, men han hade åkt på ett rejält bakslag när han med 39 graders feber åkt ett niomilalopp mitt i natten i ospärad terräng med 8 kg packning och gevär på ryggen. Visserligen vann han loppet, men febern berodde på spanska sjukan och prestationen tog hårt på hjärtat. Doktorerna ordinerade att sluta med skidåkning. Det var då Olle fick se *Das Wunder des Schneeschubs*, Hannes Schneiders bergsfilm, och det var då han förstod att det finns fler sätt att åka skidor på.

Det dröjde inte länge förrän Rimfors själv drog repor i snön på en kurs i Storlien. Även denna leddes av Dyhlén, som blev så paff över att Olle kunde svänga åt både höger och vänster, att han befordrade honom till biträdande ledare. Svängar betraktades på den här tiden av många som en "onödig lyx", men som backhoppare var det inget nytt för Olle. Varje hopp avslutades ju med telemarksväng eller kristianiasväng i underbacken. Försprånget och färdigheterna gjorde att han snabbt skapade sig ett namn i skidkretsar. När 30-talet kom fanns hans skidvolter på vykort över hela svenska fjällvärlden. Rimforsvalla, Rimforsstavar och Rimforsbindningar fanns i välsorterade sportaffärer. Tillsammans med Gunnar Dyhlén skrev han Skidfrämjandets första handbok i skidloppning 1931. Samma år spelade han också in filmen *Tre män på skidor*, Sveriges första alpina

skidrulle. Ett slags makaber mix av Åsa-Nisse och Monty Python med Rimfors, Dyhlén och gamle skolkompisen Folke Thörn som dåtidens Free Radicals, dock med lös häl och utan stälkanter.

Utförsutövarna blev fler och fler, från en handfull till hundratals. Traditionalisterna kände sig hotade och kallade Olle och de andra alpina skidpionjärerna för "bergstorskar" och "kringelåkare". Utförsåkning var en "gökunge i boet" och "en sport för gigolos". Kritikerna tyckte det var "för mycket nöje och för lite ansträngning" och kallade den nya skidflugan för "störtloppsarsot" och "konst-åkning på skidor". Till viss del var kritiken befogad – svenskar ingav än så länge mer respekt i milspåret med vita långkalsonger och fruset snor i skägget än styltande nerför en snötäckt backe.

Hittills hade Olle och de andra pionjärerna försökt lära sig från utländska instruktionsböcker, men i den ena boken stod det så och i den andra så, och ingen kunde säga om de kopierade rätt eller fel. När Olle pluggade till gymnastikdirektör i Stockholm på 1920-talet blev han klasskompis med den nio år yngre Luleåbon Sigge Bergman. I en backe ute vid Saltsjöbaden visade Olle honom hur man svänger – och vips var även Sigge frälst. Men en bit in på 30-talet hände något. Olle och Sigge tyckte att utvecklingen hade stannat av, att åketechniken borde gå att utveckla:

– Då kom vi på att det inte går att åka skidor bara efter en bok, konstaterade Olle. Vi måste fara ner till Alperna och se hur det verkligen går till.

Sagt och gjort.

Några månader senare tog de alltså kontinentaltåget ner till Alperna. Tre dagar i III-klass från Östersund till S:t Anton am Arlberg. För att få råd med resor, skidskola, mat och husrum i sex veckor sponsrade Skidfrämjandet och Skidförbundet Olle och Sigge med 250 kronor var. Sponsringen underlättades säkerligen av att Olles arméfördelningschef, Ivar Holmquist, var ordförande i Främjandet och vice ordförande i Skidförbundet, dessutom råkade han vara president i Internationella skidförbundet FIS. Hannes Schneider placerade Rimfors och Bergman i bästa klassen, där de fick sällskap med den italienska damen i illekjol. Tyngden på dalskidan och framvikt stod på schemat – med Arlbergtekniken skulle man nästan kunna peta näsan med skidbrättarna medan man kåkade höjdmeter längs de gigantiska slutningarna.

“Vad passade då bättre än alpina VM?”

De båda svenskarna lärde sig snabbt och efter ett par veckor i skidskolan var det dags att testa vingarna. Vad passade då bättre än alpina VM? Egentligen skulle mästerskapet hållits i Sollefteå tillsammans med de nordiska grenarna, men eftersom Svenska skidförbundet inte var intresserade av alpina tävlingar hade man överlåtit dem åt St Moritz. Som uppvärmning deltog Olle och Sigge i Parsenn-Derbyt i Davos, ett 17 km långt störtlopp med 2 026 fallhöjdsmeter. Båda vann sina åldersklasser och var taggade inför VM.

Så var det dags för 37-åriga Rimfors att göra VM-debut. Dags att mäta sig mot världens främsta fartkanoner. Med startnummer 11 kastade han sig utför Corvglija på 2 700 meters höjd. Störtloppets första brant var hal och isig och det smattrade under skidorna när han flög fram mot första porten. Fem kilometer och lika många pliktportar senare var han i mål. Det gick hyfsat. Två veckor hos Schneider räckte till en 39:e plats, trots att han trasslat in skidorna i ett par grnar och tappat runt 15 sekunder. I slalomen dagen efter gick det något bättre. Där slutade han 37:a. Men även om resultaten inte var något att skämmas över var det ändå en bra bit kvar till åkarna i toppen:

– Deras djärvhet gränsade direkt till dödsförakt och kunde ibland endast förklaras av att vederbörande hade råd och tid att ligga på lasarett för brutna leder och intryckta bröstorgar om det gällde, kommenterade Olle eliten efter loppet.

Denna skidresa till Alperna 1934 blev katalysatorn som drev svensk utförsåkning in på en ny och mer framgångsrik bana. Med stälkanter, låg fästpunkt och Schneiders stämkristiania var isen bruten. Instruktionsböckerna skrevs om. Skidfilmer gick upp på biograferna. Sakta men säkert tystnade kritikerna och anhängarna blev fler och fler. Skidbackar växte upp som svampar ur jorden runt om i landet samtidigt som folk vallfärdade till fjällen. Skidprofeten Rimfors fortsatte sitt alpina korståg och arbetade stenhårt under flera decennier för att frälsa folket och göra utförsåkning till en folksport. I dag åker nästan 2,4 miljoner svenskar utför och frågan är om någon annan lagt ner sin själ och arbetat lika hårt för att utveckla utförsåkning i Sverige som Olle Rimfors. Som ung pionjär bland en handfull entusiaster på 20-talet kunde nog inte ens Olle föreställa sig att en fjärdedel av svenskarna i dag skulle vara "bergstorskar".



Olle Rimfors i Riksgränsen 1956 under en kall utrustningsexpedition för att testa en provisorisk nödkälke.
Foto: Hans Malmberg

Vinn årets skidbok!

Skidinfo.se lottar ut fem exemplar av den nya boken Olle Rimfors skidfärd. En 312 sidor tjock resa genom skidpionjärens liv och utförsåkningens historia, kryddad med hundratals bilder. Författare är Fabian Rimfors.

Det enda du behöver göra är att svara på frågan: Från vilken by i Tyrolen hämtades den moderna utförsåkning till Sverige?

Mejla in ditt svar till tavla@skidinfo.se senast den 20 December!

VÅGA MER - MED PRODERM

SOLSKYDDSMOUSSE



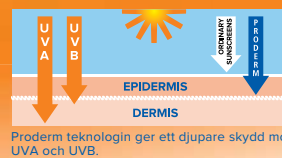
Martin Stenmarck och Andreas Danielsson på Yak Attack cykeltävling i Himalaya

PATENTERAD SVENSK HUDVÅRDSTEKNOLOGI

LÅT DIG INTE STOPPAS AV SOLEN

Proderm solmousse var en självklarhet i bagaget när Martin och Andreas åkte på den tuffa 10 dagars tävlingen på över 5000 meters höjd i Himalaya. Proderm är ett extra långvarigt skydd som varken gnids bort vid svett eller vattenpåfrestningar och uppskattas av såväl idrottsfolk som barnfamiljen. Mousse är dubbelt så drygt i jämförelse med kräm och du behöver inte smörja in dig lika ofta. Därför är svenska Proderm det mest sålda solskyddet på Island.

- Vattenresistent, rinner ej av huden, lämnar inga vita streck
- Glansfri, kladd- och parfymfri. Lätt att applicera
- Lämplig för alla hudtyper samt överkänslig hy
- Skyddar huden mot solens uttorkning



PRODERM TECHNOLOGY®

Finns att köpa via hemsidan – Fri frakt
www.proderm.se